

Eind november brengt de Europese Commissie haar Mededeling met opties voor het 'GLB na 2013' uit. In de Europese Unie wordt het landbouwbeleid van de lidstaten van oudsher gemeenschappelijk of gezamenlijk gevoerd – vandaar GLB of Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Nadien volgen de concrete voorstellen. Op basis van deze voorstellen zullen de Raad van Ministers én het Europese Parlement beslissingen nemen.

Met het oog op dit debat hebben alerhande politieke en maatschappelijke geleidingen in Europa stellingen ingenomen over de toekomst van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid.

In de aanloop naar de Mededeling van de Europese Commissie brengen wij u de belangrijkste stellingen, onder de noemer 'Het GLB na 2013 volgens ...'

Het GLB na 2013 volgens ...

- de Boerenbond
- de wereld
- de Europeanen
- de Europese boerenbond
- de Europese Commissie
- de Europese sociale partners – regio's
- het Europees Parlement
- de Raad van Ministers
- Wallonië en de buurlanden
- de Vlaamse ngo's
- de Vlaamse overheid

Europese Commissie wil evolutie van GLB, geen revolutie

Hoe denken de Europese instellingen over het GLB na 2013? De besluitvorming ligt immers in hun handen. De Europese boerenorganisaties, Copa-Cogeca, en de vele andere – echte en vermeende – belanghebbenden kunnen enkel druk op hen uitoefenen om ervoor te zorgen dat hun standpunten gehoord worden en in de voorstellen en beslissingen verwoord worden.

EUROPA

■ Pieter Verhelst (Studedienst) en Jacques van Oustry

Wie Europese instellingen zegt, denkt in de eerste plaats aan de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de Europese Unie, vervolgens aan de Raad van Ministers en het Europese Parlement. De Commissie heeft als enige in de EU het initiatiefrecht op Europese wetgeving. Zonder voorstel van de Europese Commissie kunnen de Raad en het Parlement geen besluiten nemen of wijzigen, tenzij met eenparigheid van stemmen in de Raad. Elke beslissingsprocedure begint dan ook met een voorstel van de Europese Commissie. Hoe denkt die commissie over het GLB na 2013? Tot nog toe werd er vooral geluisterd.

Mededeling op komst

De Europese Commissie presenteert op 17 november haar mededeling over het GLB na 2013. Dat zijn

nog geen voorstellen, maar het toetsen van mogelijke voorstellen. Toch bleef ze de voorbije maanden en jaren niet afzijdig in het debat over het GLB na 2013. In antwoord op veelgehoorde kritieken op het GLB en nieuwe uitdagingen liet de Europese Commissie niet na te benadrukken dat het GLB door de jaren heen al sterk werd aangepast en dat dit de komende jaren niet anders zal zijn. Verder gaf de Commissie ook duidelijk te verstaan dat ze de klok niet zal terugdraaien. Ze liet wel nooit écht in haar kaarten kijken en hield het vooral bij luisteren naar het Europese Parlement, de lidstaten, de landbouworganisaties, de vele andere belangenorganisaties en het brede publiek.

De landbouwadministratie van de Europese Commissie, het directoraat-generaal Agri, onderstreepte de voorbije jaren in haar publieke optredens telkens dat het GLB al sterk veranderd werd. Het landbouwsteun is hoofdzakelijk ontkoppeld van de productie en gebonden aan strenge randvoorwaarden. De marktinterventie is fors afgebouwd en dient enkel als veiligheidsnet in de markt – niet als hangmat. Het plattelandsbeleid is versterkt, qua middelen en beleidsinstrumenten. Deze veranderingen resulteren, volgens de landbouwadministratie, in een GLB dat beter presteert. Overschotten werden weggewerkt en behoren tot het verleden. De concurrentiekracht van de Europese landbouw verbeterde. De middelen worden beter beheerd en komen meer dan voordien terecht bij wie ze nodig heeft. De productie werd duurzamer. De samenhang van het platteland werd versterkt. Het landbouwbeleid ligt bovendien beter bij de ministers van Financiën, want de budgettaire ontsparingen behoren tot het verleden. Ook bij de WTO staat het GLB niet meer prominent aan de schandpaal.

Leren uit ervaring

Richting 'GLB na 2013' neemt de landbouwadministratie van de Europese Commissie in haar publieke verklaringen enkele belangrijke ervaringen mee. Eerst

en vooral zindert de impact van de economische crisis voor de land- en tuinbouw nog na. Ook de schommelingen van de markten zijn een belangrijk gegeven waarmee men rekening zal moeten houden. Het hernieuwde belang van voedselzekerheid is eveneens een aandachtspunt. Ten slotte zal ze de steeds toenemende aandacht voor milieu en natuur en met name voor de klimaatverandering meenemen.

Maar er is meer. De diensten van de Commissie moeten sinds het Verdrag van Lissabon werken binnen nieuwe politieke krachtsverhoudingen in de Europese Unie. De stem van het Europese Parlement zal voor het eerst sterk doorwegen in de besluitvorming rond het GLB, dus ook de stem van andere belangengroepen en van de burger. Zij zijn immers allemaal vertegenwoordigd in dat Europese Parlement. Daarnaast moet het GLB ingepast worden in de nieuwe, overkoepelende, Europese strategie 'Europa 2020', die inzet op duurzame, slimme, economische groei die iedereen ten goede komt. Dit zal zich vertalen in nieuwe prioriteiten voor de Europese begroting. De mate waarin het GLB kan inspelen op deze nieuwe 'Europa 2020'-strategie, zal zijn aanspraak op het budget rechtvaardigen. Tot slot moet er altijd met een half oog gekeken worden naar wat er binnen de WTO gebeurt. De WTO-onderhandelingen mogen dan al vastzitten, maar vroeg of laat gaan ze opnieuw vooruit, met mogelijke gevolgen voor het toekomstige Europese landbouwbeleid.

Drievoudig beleid

De diensten van de Europese Commissie menen dat de Europese landbouw in de toekomst moet bijdragen

“De aandacht voor milieu en natuur neemt steeds toe.”

aan voedselzekerheid, aan het beheer van natuurlijke hulpbronnen, aan het leefbaar houden van het Europese platteland en aan de strijd tegen de klimaatverandering. Daarom moet er een beleid opgezet worden dat de concurrentiekracht van de Europese landbouw op de wereldmarkt versterkt, dat een antwoord biedt op de toenemende schommelingen op de markt, dat de bijdrage van de landbouw aan publieke goederen en diensten verzekert en dat duurzame ontwikkeling op het platteland stimuleert. Dit beleid wordt best op Europees niveau gevoerd, om het gelijke speelveld op de eengemaakte markt te bewaren en beter het hoofd te bieden aan uitdagingen die de grenzen van de lidstaten overschrijden. De diensten van de Commissie zien hiervoor drie belangrijke beleidsinstrumenten.

Vooreerst blijven de directe betalingen een belangrijke rol spelen. Een basisondersteuning draagt bij aan de stabilisering van de landbouwinkomens of biedt althans een buffer tegen een marktcrisis. Daarbovenop kunnen ze een stimulans bieden om het Europese landbouwareaal in goede landbouw- en milieuconditie te houden, zodat het steeds beschikbaar is voor landbouwproductie. Ten slotte kunnen er andere – bestraffende of stimulerende – criteria gekoppeld worden aan de uitbetaling van de directe betalingen. Tot zover de rol en de noodzaak van directe inkomenssteun.

“De mate waarin het GLB kan inspelen op de 'Europa 2020'-strategie, zal zijn aanspraak op het budget rechtvaardigen.”

Daarnaast moet ingezet worden op marktbeheer als tweede beleidsinstrument. De bestaande marktinstrumenten bieden een veiligheidsnet in crisissituaties en we moeten ze behouden. Tijdens de jongste zuivelcrisis hebben ze hun nut bewezen. Maar strategisch voorraadbeheer zien de diensten van de Commissie niet zitten. Daarnaast moet een antwoord geboden worden op de scheefgetrokken verhoudingen binnen de agrovoedingsketen en moet de onderhandelingsmacht van de boeren in die keten versterkt worden. Bovendien moet nagedacht worden over nieuwe instrumenten om het risico te beperken: het gaat om risico's verbonden aan klimaat, weersomstandigheden, ziekten en plagen, maar eventueel ook marktrisico's. Over dit laatste punt zijn de diensten van de Commissie minder enthousiast.

Een derde beleidsinstrument is en blijft het plattelandsbeleid. De bestaande uitdagingen blijven relevant: inzetten op innovatie en concurrentiekracht, verduurzaming van de landbouwproductie en bij-

dragen aan de leefbaarheid van het platteland.

Het mag duidelijk zijn, de diensten van de Commissie prediken al enige tijd de evolutie, geenszins de revolutie. Ze stellen het bestaande instrumentarium niet fundamenteel in vraag, maar die instrumenten zullen, wanneer het van de diensten van de Europese Commissie afhangt, wel merkbaar bijgestuurd worden om punten van kritiek weg te werken en in te spelen op nieuwe uitdagingen. Doorheen het debat dat tot nog toe gevoerd werd, heeft de Commissie dit verhaal vrij consequent aangehouden, weinig beïnvloed door de wisseling van landbouwcommissaris of door verbreding van het debat tot alle andere geleidingen van de maatschappij. Toch mag het duidelijk zijn dat de nieuwe landbouwcommissaris (die politiek verantwoordelijk is) en de nieuwe Europese Commissie (die in haar geheel akkoord moet gaan) de accenten in het standpunt over het GLB na 2013 sterk kunnen doen verschuiven. Wat denkt de nieuwe landbouwcommissaris Dacian Cioloș?

De delicate evenwichtsoefening van Dacian Cioloș

Van bij zijn aantreden als Europees commissaris voor Landbouw en Plattelandsbeleid drong de Roemeen Dacian Cioloș aan op een breed maatschappelijk debat. Hij wou samen met de Europese boeren luisteren naar de commentaren en verwachtingen van de Europese samenleving rond het toekomstige gemeenschappelijke landbouwbeleid. Noch de diensten van de Commissie, noch de landbouworganisaties waren echt voorzoren op zo'n breed maatschappelijk debat. De commissaris drukte iedereen op het hart dat deze aanpak noodzakelijk was. Als de Europese landbouw niet kon openstaan voor de verwachtingen van de samenleving, dan zou die samenleving wel eens heel negatief kunnen beslissen over het toekomstige landbouwbeleid en het landbouwbudget. Door breed in debat te gaan wordt duidelijk dat land-

bouw nodig is en dat ondersteuning belangrijk is – niet alleen voor de boeren, maar ook voor de Europese burger en consument. Het Europese landbouwbudget is dus goed besteed. Enkel zo kunnen we een sterk landbouwbeleid en landbouwbudget uit de brand slepen.

Zeven uitdagingen

Er is volgens Cioloș ook grote overeenstemming over de uitdagingen waarvoor we staan. Maar welke zijn dat dan? Hij ziet er zeven. Vooreerst moet Europa zijn plaats opnemen in de wereld. Terugplooiën op onszelf kan dus niet. We moeten ons integreren in de wereldhandel. Als we zo kunnen ons steentje bijdragen aan

gaan, over het hele grondgebied van de EU. Dit mondt uit in de zesde uitdaging, die van de enorme diversiteit van de Europese landbouw, die alleen maar toenam met de uitbreiding van de EU. Het succes van het GLB bestaat erin de verschillende vormen van landbouw te erkennen en te ondersteunen, of ze nu produceren voor de lokale, regionale, Europese of wereldmarkt. De zevende uitdaging bestaat erin alle voorgaande uitdagingen met een sterk maar eenvoudig en begrijpelijk GLB te ondersteunen. Eenvoud moet ertoe leiden dat boer én maatschappij het beleid begrijpen en aanvaarden.

Drie centrale doelstellingen

In zijn openbare optredens werkt landbouwcommissaris Cioloș deze uitdagingen uit rond drie centrale thema's of doelstellingen: voedselproductie, beheer van natuurlijke hulpbronnen en respect voor streekverschillen. De eerste én de tweede pijler van het GLB moeten complementair hierrond werken. Dus ook de directe betalingen (eerste pijler) zullen hierrond opgebouwd worden. Meteen licht hij een tipje van de sluier op over wat mogelijke objectieve criteria kunnen zijn voor de herverdeling op termijn van deze directe betalingen ... Wordt dus vervolgd!

Noem de stappen die landbouwcommissaris Dacian Cioloș tot nog toe ondernam een prachtig charme-offensief richting het brede publiek en een delicate evenwichtsoefening richting de landbouwsector. Maar hij en zijn woordvoeder Roger Waite hebben er zich tot nog toe voor behoed details te geven. Hij houdt de spanning erin tot 17 november. Dan moet blijken of hij deze moeilijke evenwichtsoefening al een eerste keer verkocht krijgt aan het brede publiek én aan de Europese boeren.

Toch moeten we nog niet te veel verwachten van de mededeling van de Commissie. Het brede debat over het GLB na 2013 zal enkel iets concreter gevoerd kunnen worden. Sommige ideeën zullen definitief van de tafel verdwijnen, terwijl andere meer prominent op de voorgrond zullen komen. Maar er zullen nog altijd meerdere ideeën ter discussie voorliggen. De mededeling is trouwens de aanzet voor een nieuw, breed, publiek debat dat zal uitmonden in verijnde conclusies. Met de presentatie van de wetgevende voorstellen in juni 2011 neemt de Europese Commissie een volgende horde richting GLB na 2013.

DACIAN CIOLOȘ, EUROPEES LANDBOUWCOMMISSARIS:

“Eenvoud moet ertoe leiden dat boer én maatschappij het beleid begrijpen en aanvaarden.”

wereldwijde voedselzekerheid, dan is dat onze taak. Want voedselzekerheid is de tweede grote uitdaging, ook binnen Europa voor de minst bedeedden. De derde uitdaging is milieu en natuur. Het is in het belang van de sector dat we zorg dragen voor de kwaliteit van bodem, water en lucht. De sector kan een belangrijke bijdrage leveren in de strijd tegen de klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit en andere uitdagingen. De samenleving verwacht dit van de sector en wil hiervoor ook ondersteuning geven. Natuurlijk kan dat niet zonder oog te hebben voor de vierde, economische uitdaging waarvoor de sector staat. Het beleid moet de nodige instrumenten aanreiken om met risico's en schommelingen te kunnen omgaan en de gevolgen ervan op te vangen. Ten vijfde onderkent Cioloș de streekgebonden uitdaging. De landbouw geeft vorm aan de streek waar ze is ingebed, maar wordt er ook door gekneed. Landbouw- en streekontwikkeling moeten hand in hand

Vier overeenstemmingen

Dacian Cioloș stelde na dit publieke debat vast dat er grote overeenstemming was over de grote uitdagingen voor het GLB, al kunnen de accenten die gelegd worden sterk verschillen. Hij noteerde ook dat de Europese begrip kon opbrengen voor de publieke ondersteuning van de landbouw om deze uitdagingen aan te gaan. Hij leerde dat iedereen aandrong op een eerlijke verdeling van de beschikbare middelen, zonder dat ze daarom gelijk verdeeld hoeven te worden. Maar bovenal concludeerde hij dat directe betalingen niet meer kunnen op basis van historische rechten, maar geba-